

Demir, Prof. Dr. Necati – şen, Arş. Gör. Ülker:
Sivas İli ve Yöresi Ağızları, Etnik Yapı - Dil İncelemesi -
Metinler - Sözlük, Gazi Kitabevi, Ankara 2006, XXXIX- 724 s.,
ISBN 975-6009-41-1.

Çalışma, *Giriş, Dil İncelemesi, Metinler ve Sözlük* olmak üzere dört bölümden oluşmaktadır. *Giriş* bölümünden önce *Önsöz* ve *Bibliyografya* yer almakta, daha sonra Sivas ağızı hakkında yapılmış çalışmalar (Yüksek Lisans Tezleri, Lisans Tezleri, Makaleler) liste hâlinde verilmektedir.

Giriş (s.3-75) bölümünde, Sivas ili hakkında genel bilgiler verildikten sonra *Sivas İlinin Tarihi, Sivas ve Yöresinde Oğuz Türkleri, Sivas ve Yöresinin Etnik Yapısı, Sivas İlinin Fiziki ve Beşeri Coğrafyası, Sivas Yöresi Ağız Özelliklerinin Genel Durumu* başlıkları altında Sivas yöresinin dil özelliklerinin şekillenmesinde önemli rol oynayan tarihî arka plan, yöredeki etnik durum, coğrafyanın ağız bölgeleri üzerindeki etkisi gibi konular açıklanmaktadır. Daha sonra Sivas ilinde çalışma sonunda tespit edilen yedi ağız bölgesi ve bu bölgelerin dil özellikleri ile konuyla ilgili haritalar gösterilmektedir.

Dil İncelemesi (s.79-228) bölümünde hem ses bilgisi hem de şekil bilgisi incelemeleri yer almaktadır. Yapılan incelemede Sivas ağızları, standart Türkiye Türkçesiyle karşılaştırılmış, verilen örneklerin yazı dilindeki karşılıkları parantez içinde gösterilmiştir. Örneği olmayan dil şekillerinin, sahada soruşturma yöntemiyle tamamlandığı araştırmacılarca belirtilmektedir. Soruşturma sonucunda elde edilen örnekler çalışmada MDD (Metin Dışı Derleme) kısaltmasıyla gösterilmiştir.

Metinler (s.233-544) bölümü Sivas ili sınırlarında 2002-2005 yılları arasında yapılan derlemelerle oluşturulmuştur. Derlemelerden elde edilen metinlerden 161 tanesi kitaba alınmış, her metnin başında kaynak kişinin adı, soyadı, yaşı, derleme yeri, derleme tarihi ve derleme konuları belirtilmiştir. Ancak söz konusu metinler ağız bölgelerine göre değil, derleme bölgesi olarak seçilen ilçelere göre sıralanmıştır. Bu yüzden bir metnin *Giriş* bölümünde belirtilen yedi ağız bölgesinden hangisine ait olduğu anlaşılamamaktadır. Dolayısıyla okuyucu, okuduğu bir metnin hangi ağız bölgesine ait olduğunu *Giriş*'te yer alan *Sivas Yöresi Ağız Özelliklerinin Genel Durumu* bölümüne bakmak suretiyle anlayacaktır. Bu tür çalışmalarda metinlerin ağız bölgelerine göre sıralanması araştırmacılara kolaylık sağladığı için söz konusu eserde de bu yöntem uygulanabilirdi.

Sözlük (s.547-724) bölümünde metinlerde geçen kelimelerin yanı sıra bölgede yapılan soruşturmalar sonucunda elde edilen kelimeler yer almaktadır. Yazar-

lar, *Önsöz'de*, anlamından sonra numara verilen kelimelerin metinlerden alındığını, yanlarında numara olmayanların ise soruşturma yöntemiyle elde edildiğini söylemektedirler (s.XV). *Sözlük* bölümünde yaptığımız incelemede kelimelerin yanlarında DS, SF, İE gibi kısaltmaların kullanıldığını gördük. Eserde bu kısaltmaların hangi amaçla kullanıldığına dair bir açıklama yer almamaktadır. *Kısaltmalar* bölümüne baktığımızda DS kısaltmasının açılımı yoktur, SF Sivas Folkloru, İE İlyas Ege olarak gösterilmektedir. Bu kısaltmaların açılımlarını bir yana bırakacak olursak bunların ne amaçla kullanıldıkları belirtilmediği için yanında SF kısaltması olan bir kelimenin Sivas Folkloru adlı bir çalışmadan mı alındığı, yoksa derlemeden elde edilen bu kelimenin aynı zamanda kısaltmayla gösterilen eserlerde de mi bulunduğu belli değildir. Yanında anılan kısaltmalar bulunan kelimelerin bu incelemede kullanılıp kullanılmadığı da belirtilmemiştir.

Ağız araştırmaları bir dizi zorlu çalışmanın sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu sebeple gözden kaçan birtakım eksiklikler elbette olacaktır. *Sivas İli ve Yöresi Ağızları* adlı çalışma ile Sivas sınırları içerisindeki ağız grupları ve özellikleri ortaya konmuş, Sivas'ın tarihi, coğrafyası ve etnik durumuyla ilgili bilgiler gözler önüne serilmiştir. Bu çalışmayı hazırlayan Necati Demir ve Ülker Şen'e teşekkür eder, eserin Türkoloji'ye faydalı olmasını dileriz.

Arş. Gör. Hakan Akca